Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНО: HEnderson 4-1016

РІК LXI. Ч. 132. ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, ЧЕТВЕР, 18-го ЧЕРВНЯ 1953. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS JERSEY CITY and NEW YORK, THURSDAY, JUNE 18, 1953. No. 132. VOL. LXI.

СЕКРЕТАР ОЬОРОНИ СПОДІВАЄТЬСЯ ЗАМИРЕННЯ

Вашингтон. — Ч. Е. Вилсон, секретар оборони висловився у вівторок на пресовій конференції, що справа замирення в Кореї стоїть на добрій дорозі та що, у зв'язку з можливостями миру, навряд чи будуть посилені боєві зусилля сил Об'єднаних Націй. Одночасно він висловив припущення, що останні наступи червоних військ в Кореї розпочаті навмисне для того, щоб витворити бажаний для червоних натиск на сили Корейської республіки. На тій самій конференції, Вилсон заявив, що він не добачає підстав у предложенні щодо видатків на повітряні сили, що його представив сенатській підкомісії збройної служби ген. Гойт Ванденберґ, шеф штабу повітряних сил, й тому не думає змінити свого попереднього становища в тій справі. Ця заява відносилася до предложення ген. Ванденберґа — яке той зробив день перед тим, щоб піднести передбачені видатки на повітряні сили на дол. 1,435,000,000, що допоможе нормальному зростанню повітряних сил до 143 крил (крило — це повітряне з'єднання, що складається з різної кількости літаків, — від 30 до 75, — залежно від типу і призначення літака). За запевненнями секретаря оборони, зменшення видатків, не відіб'ється від'ємно на посиленні повітряної могутности країни, з огляду на нові винаходи та окремі призначення фондів для літунства. Проте Вилсон ухилив питання кореспондентів про можливості змін в оборонному бюджеті та про інші справи, пов'язані з припускальним замиренням в Кореї. Він лише звернув увагу кореспондентів, що, навіть при припиненні теперішніх військових дій, сама виміна полонених займе більше, як шість місяців часу, себто, що припинення боїв не розв'яже засадничих справ. Отож зміни в бюджеті оборони у випадку миру не можуть бути настільки поважні, як це дехто припускає, — ствердив секретар оборони. Також на запитання, чи ЗДА припинять вишкіл корейських військ, Вилсон заявив, що, хоч ця справа не звертала спеціяльної уваги, проте він думає, що — „активність" в Кореї ще буде деякий час продовжуватись.

Айзенгавер найменував трьох нових амбасадорів

Вашингтон. — Президент Айзенгавер найменував вчора трьох „приватних громадян" найвищими американськими дипломатичними представниками до трьох країн: Бразілії, Португалії й Норвегії. Амбасадором до Бразілії був найменований Джеймс С. Кемпер, екзекутивний директор одної із забезпеченевих компаній в Шікаґо та колишній скарбник Красвого Республіканського Комітету. Колишній індустріяліст М. Роберт Ґуґґенгайм, що тепер на пенсії й живе у Вашингтоні, був найменований амбасадором до Португалії, а амбасадором до Норвеґії найменований Л. Коррія Стронґ голова одної доброчинної організації.

Сенат ухвалив подарувати Пакістанові 1,000,000 тонн пшениці

Вашингтон. — Сенат ухвалив закон про подарування Пакістанові 1,000,000 тонн (коло 37,300,000 бушлів) пшениці. Цей закон прийнято одноголосно, після одногодинної дискусії, в якій ніхто не виступав проти дарунку пшениці державі Пакістану, де вже два роки панує голод з приводу посухи. В законі існує застереження, що половину цієї пшениці мають перевезти американські кораблі. Хоч ЗДА дарують Пакістанові пшеницю, то уряд Пакістану зможе її продавати тим своїм громадянам, що зможуть за неї платити, а гроші з цього продажу мають бути зужиті на наводнювання країни, щоб не допустити до нової посухи.

ЖИТТЯ АТОМОВИХ ШПИГУНІВ У РУКАХ СУДДІ ДОГЛАСА

Вашингтон. — Боротьба за життя атомових шпигунів подружжя Розенберґів залежить від рішення судді Верховного Суду Вільяма О. Доґласа, який може видати наказ стримати вирок на основі „габеас корпус". Вирок мав би бути виконаний 18. червня. Верховний суд відкинув внесок оборони на те, щоб використати можливості „габеас корпус" (стримати виконання смертного вироку над „незаконно ув'язненими") але кожний суддя має право видати наказ про стримання екзекуції, коли переконається, що нові документи доказують, що засуджені, були незаконно арештовані. Рішення одного судді можуть тільки стримати виконання смертного вироку. Щоб дати наказ перевести нову розправу на те треба, щоб і більшість Верховного Суду приєдналася до думки того судді, який дав наказ стримати вирок на основі „габеас корпус". Суддя Доґлес голосував за стриманням смертного вироку, і тому оборонець Розенберґів Блок вніс на його руки просьбу про застосування в справі Розенберґів „габеас корпус". Доґлес дістав просьбу у вівторок в 10 год. перед полуднем і вивчав її до 11 год. вечора, з 2 годинною перервою на обід. Рішення сьогодні він видасть. Крім Блока внесли просьбу про застосування „габеас корпус" ще інші оборонці з Каліфорнії, що чекали весь вівторок у суді на рішення судді Доґлеса. Адвокат Емануель Блок відвідав Розенберґів у тюрмі Сінґ Сінґ, з ним були й два сини Розенберґів, які, можливо, назавжди попрощалися з своїми батьками. Блок дав підписати Розенберґам просьбу до президента про помилування шляхом ласки. През. Айзенґавера відвідали у вівторок чотири священики, але після відвідин вони заявили, що президент не бачить причини, щоб змінити рішення суду. До Білого Дому приходять листи й телеграми за помилуванням Розенберґів. Одночасно з багатьох країн Европи надсилають до Білого Дому подібні прохання. Амбасад ЗДА в Бельгії, Франції, Італії й Англії пильнують посилені поліційні стійки, щоб не допустити до демонстрацій. Совєтська преса перший раз згадала про справу Розенберґів на своїх шпальтах, пишучи, що їхній засуд стався на тлі „воєнної істерії" в ЗДА та згадуючи про шпигунство Розенберґів в наводових знаках. Польська амбасада в Вашинґтоні повідомила уряд ЗДА, що Польща прийме Розенберґів, коли американський суд випустить їх на волю. Представник уряду назвав це „нахабністю".

Сенатська комісія підтримала проєкт будови великого водного шляху

Вашинґтон. — Сенатська комісія закордонних справ схвалила, більшістю (13 проти 2) голосів, законопроєкт про поєднання ЗДА з Канадою для будови водного шляху Св. Лаврентія. Цей законопроєкт є тотожний з тим, що був на розгляді комісії публічних праць Палати Репрезентантів. За законопроєктом, ЗДА побудували б одну з ділянок великого водного шляху, що уможливить безпосереднє получення озера Ірі з океаном, а тим самим пов'яже найважливіші промислово-торгові міста країни з морськими шляхами. За дотеперішніми підрахунками, вклад З'єдинених Держав в побудову рівнятиметься 96 мільйонам долярів, в той час коли Канада вложить майже удвічі більше. Під час будови шляху, будуть споруджені величезні електрівні, які зможуть оживити дешевим коштом промислове життя низки північних стейтів ЗДА. Керівник сенатської комісії, сен. Вайлі заявив, що він сподівається підтримки проєкту в Конґресі, який, можливо, розгляне цю справу ще в цій своїй сесії. „Тепер бо, — заявив він, — немає сумніву, що цей шлях буде вибудуваний. Питання тепер зводиться до того, чи будуть ЗДА брати участь в цій побудові чи ні".

Прихильний відгук на виступ президента про нищення книжок

Вашинґтон. — Виступ президента Айзенґавера перед випускниками в Дартмуті, в якому президент торкнувся зокрема справи спалення книжок і закликав молодь не оминати читати книжок комуністичних авторів, з яких можна навчитись, що представляє собою комунізм, знайшов відгук у багатьох листах і телеграмах, що їх отримав президент. З дотепер отриманих відгуків, 102 підтримує становище президента, а лише вісім засуджує його. У самому Конґресі, відгуки були різноманітні. Найбільш зацікавлена в цій справі особа, сенатор МекКарті, який очолює сенатську слідчу підкомісію, заявив, що він не припускає, що промова президента мала його на думці. Як відомо, слідча підкомісія розглядала стан книгозбірень інформаційної служби, що розкинені по всьому світі і що мають на своїх полицях багато книжок написаних авторами-комуністами. У зв'язку з тим, державний секретар Дж. Доллес недавно сповістив, що одинадцять книжок, які належали до цих кингозбірень, були спалені. Проте державний департамент сповістив, що жадного доручення нищити книжок не було видано й що, якщо хтось це вчинив, то вчинив це з власної спонуки.

Суддя Лібовіц погодився кандидувати на посадника Ню Йорку

Ню Йорк, Н. Й. — Суддя бруклинського Повітового суду Самюел С. Лібовіц заявив у промові до портових вантажних робітників, що він погоджується кандидувати як кандидат об'єднаних партій на пост нюйоркського посадника. Він сказав, що цю заяву складає на зборах портовиж вантажників, щоб показати, що він буде боротися з злочинністю в Ню Йорку, а на відтинку нюйоркських портів ця злочинність найбільше поширена. Лібовіц атакував теперішнього посадника Вінсента Імпеллітері, хоч і не називав його по імені. Виступив він і проти інших можливих демократичних кандидатів на пост посадника Ню Йорку, кажучи, що вони не дбають про добро тільки у своїх заявах атакують один одного. Одночасно демократична організації нюйоркського повіту Таммані Голл проводила між своїми членами пробне голосування, яке відбулося при допомозі розісланих 41,000 карток. І це голосування виявило, що 79% демократів не бажають, щоб дотеперішній посадник Імпеллітері був ще раз посадником.

Виступ конґресмена на українській імпрезі втягнений до Конґресового Протоколу

Вашинґтон. — В Конґресовому Протоколі (Рекорді) з 3-го червня подибується втягнену в цілості промову конґресмена Джана Р. Пілліона з Ню Йорку, виголошену ним на українській маніфестації в Бофало в дні 31-го травня ц. р. В промові, яку зголосив до Конґресового Протоколу сам її автор, подана загальна характеристика репрезентованих Українським Конґресовим Комітетом американських українців та їх змагання допомогти у визвольних змаганнях поневоленому українському народові. Багато місця віддано в тій промові справі зорганізованого большевицькою Москвою штучного голоду в Україні 20 років тому та тепірішній боротьбі очолюваного Америкою вільного світу проти комуно-московської тиранії.

ПРОВІДНИЦІ ДІВОЧОГО СКАВТУ З 8 КРАЇН НА ВІДВІДИНАХ В АМЕРИЦІ

Провідниці дівочих скавтових та інших організацій з Італії, Британії, Греції та чотирьох Скандинавських країн приїхали кораблем „Юнайтед Стейтс" до Ню Йорку, щоб провести вакації в таборах американського дівочого скавту та познайомитись з його організаційною й діловою системою.

КОРЕЙСЬКИЙ ПРЕМ'ЄР В ДОРОЗІ ДО ВАШИНГТОНУ

Південно-корейський прем'єр Пайк Ту Чін (зправа) прилетів літаком з Лондону до Ню Йорку в дорозі до Вашинґтону, де він матиме розмову з президентом Айзенгавером в справі перемир'я в Кореї. На аеродромі в Ню Йорку його привітав південно-корейський представник в Об'єднаних Націях, — полковник Бен Лімб

ТИСЯЧІ РОБІТНИКІВ В СОВЄТСЬКОМУ БЕРЛІНІ ДЕМОНСТРУВАЛИ ПРОТИ РЕЖИМУ

Берлін. — У вівторок вечорі тисячі робітників в совєтському секторі Берліну демонстрували проти комуністичного режиму та його метод невільничої праці. В демонстраціях взяли участь головно будівельні робітники, переходячи вулицями та виголошуючи анти-комуністичні гасла. Безпосередньою причиною тієї демонстрації був розпорядок уряду з 28-го травня, який вимагав від робітників підвищення на 10 відсотків виробничих норм, без будь-якої підвишки заробітної платні. Три години після того, як почалася демонстрація, комуністичне Політбюро вважало за відповідне скасувати вимогу уряду, заявляючи, що „адміністративне підвищення виробничих норм було помилкою" та закликаючи робітників сднатися довкола партії й уряду. В заклику рівночасно закликається робітників — „викривати провокаторів, що намагаються вносити безпорядки й замішання в ряди робітничої кляси." Із загального перебігу демонстрації виходило б, що вона була добре зорганізована більшою групою робітничих провідників та була скерована не тільки проти невільничої праці, але й проти цілого комуністичного режиму. Робітники, йдучи походом вулицями, підносили такі оклики, як: „ми не хочемо народної армії, ми хочемо масла", або „ми хочемо вільних виборів" і т. п.

Жахливі умовини в совєтських копальнях урану в Німеччині

Вашинґтон. — Департалент праці одержав від американського Високого Комісаріяту для Німеччини основні інформації про катастрофальні умовини праці й життя в совєтських копальнях урану в районі міста Ауе в Східній Німеччині. Згідно з цими інформаціями, в тому районі живе в найстрашніших умовинах невільництва кругло 300,000 робітників, з того 200 тисяч венерично хворих. Копальнями завідує совєтська фірма ВІСНУТ, а німецька комуністична поліція постачає їй робітників. Ці люди, цілком відірвані від нормального й суспільного життя, не мають жадної надії на поліпшення їхньої долі й психічно перетворюються в бездушну тяглову силу. На лікування венеричних недуг немає ліків і цією справою ніхто не інтересується, ані управління копалень, ані місцеві власті. Дальшою трагедією є велика кількість нешлюбних дітей, переважно хворих і недоживлених. Мешканці Ауе називають тих дітей „щурами" і теж ними ніхто не інтересується, залицаючи їх цілком напризволяще. Наче на іронію, одна з найбільш невільничих і занедбаних копалень, в якій постійно трапляються нещасливі випадки, називається „Проґрес".

Кремль готов миритись навіть зі своїми ворогами — твердить Еренбурґ

Будапешт. — „Ми бажаємо дійти до порозуміння навіть з тими, що глибоко ненавидять нас" — твердив вчора відомий совєтський пашквіліст Ілія Еренбурґ, промовляючи тут на т. зв. Раді світового миру. Виступ Еренбурґа тепер багато в дечому різнився від його попередніх виступів. Він твердив, що Москва не хоче монополізувати для себе „мирних зусиль" та готова прийняти „будь-яку ініціятиву від будь-якого державного мужа будь-якої країни для прояснення міжнародної атмосфери та намічення шляху до чесного порозуміння". Він говорив теж про „нові обставини", витворені комуністичним „намаганням відпружити міжнародне положення". Попереднього дня промовляв на тому конґресі комуно-китайський представник, обвинувачуючи З'єдинені Держави Америки, що вони навмисно піддержують „бунт" корейського президента Синґмана Рі проти перемир'я в Кореї.

Заворушення за залізною заслоною — причини совєтських концесій

Ню Йорк Таймс, коментуючи в редакційній статті у виданні з 17-го червня зміни у внутрішній і зовнішній совєтській політиці після смерти Сталіна, приходить до висновку, що „будь-які концесії, які Кремль сьогодні робить, він робить їх тому, бо таких концесій вимагають внутрішні заворушення за залізною заслоною та сила вільного світу закордоном". Прикладами з історії Н. Й. Таймс доказує, що теперішня „миролюбна" політика Совєтського Союзу не є жадною новістю та що вона завжди досі була не метою, тільки конечністю Москви й завжди була тільки використовувана на послаблення відпорности та оборонної сили інших країн проти комуністичної аґресії.

ЧЕРВОНІ В КОРЕЇ ПРОДОВЖУЮТЬ НАСТУП ПО СВОЇХ ТРУПАХ

Сеул, Корея. — Десятки тисяч комуністичних військ в Кореї, переважно китайців, продовжували вчора свій наступ на альянтські позиції, стелячи шляхи наступу тисячами своїх трупів. Головний тягар наступу перенісся вчора дальше на схід після того, як дві дивізії південно-корейських військ, при найбільш інтенсивній підтримці альянтської авіяції, здержали похід червоних на центрально-східній ділянці фронту, втративши приблизно дві милі терену. Теперішній комуністичний наступ є найбільший після того, що його були почали китайські червоні в 1951-му році, приступивши формально до війни в Кореї. Перенесення тягару комуністичної офензиви дальше на схід, де альянтські лінії теж в більшості обставлені південно-корейськими військами, загрожує цілому східньому фронтові. Наступ червоних зосконцентрований тепер на гірський т. зв. Пальцевий хребет, що його з успіхом пощастило оборити перед запеклими комуністичними нападами минулої осени. Вчора вполудне цей хребет був вже майже в цілості в комуністичних руках, не зважаючи на запеклу оборону з боку південно-корейських військ та дальшу інтенсивну акцію альянтської авіяції. Цей „Пальцевий хребет" є частиною гірського масиву Кйоам, віддаленого приблизно 5 миль від Кумсонґ. Здаючи деякі позиції перед наступом червоних, альянтським військам пощастило вдержати стратегічні верхи, що опановують терен евентуального дальшого наступу комуністів. Бої продовжуються Інтенцією теперішного комуністичного наступу є виразне бажання здобути якнайбільше терену перед встановленням демаркаційної лінії та підписанням договору про перемир'я. Рівночасно з боями на східньому секторі фронту, вчора вже вдруге більше з'єднання ворожих літаків виконало наліт на альянтське запілля, головно в районі Сеул. Скинені бомби заподіяли деякі шкоди.

Наступ червоних припізнює договір про перемир'я

Токіо. — Рівночасно з комуністичною офензивою на східньому секторі корейського фронту, в Панмунджом продовжуються заходи для остаточного завершення договору в справі перемир'я. На пропозицію альянтського командування відбулася там вчора чергова пленарна сесія обидвох делеґацій, перша після устійнення умови щодо полонених. Ціль тієї сесії не була виявлена, але увагу звертає факт, що вона відбулася на альянтську пропозицію та безпосередньо після заяви державного секретаря Доллеса про те, що комуністичний наступ на фронті може дальше відтягнути остаточне порозуміння щодо перемир'я. Щодо тієї сесії висуваються ще дві інші можливості, а саме, що 1) альянтське командування не вдоволене проґресом в нарадах штабових старшин, які визначують демаркаційну лінію й завершують подробиці проєкту договору, та що 2) комісії штабових старшин в своїй праці досягнули таку стадію, яка вимагає апробати пленарної сесії.

Італійський прем'єр не хоче в уряді ані комуністів, ані їх прихвоснів

Рим. — Італійський прем'єр Альчіде де Ґаспері рішучо відмовився запрошувати до участи в його уряді не тільки комуністів, але й їх ліво-соціялістичних прихвоснів, очолюваних Пієтром Ненні. Рекомендацію на запрошення лівих соціялістів до участи в уряді видвигнув провідник соціяльно-демократичної партії в урядовій християнсько-демократичній коаліції, Джіюсеппе Сараґат. Він вважає, що тих 3,500,000 італійців, які віддали свої голоси на очолюваних Ненні соціялістів, запевняючи йому 75 місць в ничій палаті парляменту, зробили це не тому, що вони бажають будь-якої форми тоталітаризму, але тому, що вони одобрюють політику „лівої демократії". На цю пропозицію прем'єр де Ґаспері відповів: „Нонсенс. Ми всі знаємо, де Ненні стоїть: прямо в руках провідника комуністів Пальмера Тольяті . . ."

Андре Маріє перебрав завдання створити новий уряд Франції

Париж. — Міністер виховання в дотеперішньому уряді та відомий герой французького резистансу під час німецької окупації в минулій війні, Андре Маріє, прийняв пропозицію президента Оріола відносно створення нового уряду країни. Щоб могти виконати це завдання, він потребує попередньої апробати Національної Асамблеї, сесія якої в цій справі має відбутися вже сьогодні. Пропозицію президента відносно створення нового уряду прийняв Маріє вже 5 днів тому й від того часу він переговорював з провідниками поодиноких партій, щоб запевнити собі їхню підтримку в Асамблеї. У висліді тих розмов Маріє мав одержати „заохоту" від всіх груп. Маріє є вже четвертим кандидатом на прем'єра в теперішній урядовій кризі.

ГРЕЦЬКИЙ ПРЕМ'ЄР ПІДКРЕСЛЮЄ ПОТРЕБУ ЄДНОСТИ БАЛКАНСЬКИХ НАРОДІВ

Анкара, Туреччина. — Грецький прем'єр Алекксандер Папаґос, відповідаючи вчора в Істамбулі на останні совєтські залицяння до балканських народів, заявив, що „Греція, Туреччина й Юґославія повинні постійно збільшувати свою єдність і співпрацю на політичному й військовому полі, здійснюючи свою програму озброєння". Ця заява грецького прем'єра, який в товаристві інших державних достойників приїхав до Туреччини на офіціяльні відвідини, була першою офіціяльною відповіддю на скеровану в останньому часі на Балкани совєтську „мирову офензиву". Прем'єр Папаґос вважає ці совєтські заходи намаганням „послабити приязні стосунки між вільними націями та паралізувати їхні оборонні зусилля". Заяву Папаґоса прийнято в Туреччині з помітним вдоволенням, тим більше, що останні совєтські залицяння до Юґославії, практичним кроком яких було відновлення повних дипломатичних зв'язків між обидвома країнами, викликали в Туреччині деякі побоювання, що це може утруднити юґославську оборонну співпрацю з Грецією й Туреччиною та з країнами Атлантійського Пакту.

СВОБОДА — український щоденник — SVOBODA — UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays & holidays (Saturday & Monday issues combined) by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	5.25	Six months	5.25
На пів року	5.25	Three months	2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	6.50	Six months	6.50
На три місяці	3.50	Three months	3.50

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає і не зобв'язується повертати незамовлені матеріяли.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY 3. N. J.

КРЕМЛІВСЬКА ГРА З КОРЕЄЮ

У всіх країнах під комуністичними режимами трублять тепер на всі застави про комуністичну перемогу в Кореї. Перемир'я, що мало би бути вступом до політичних розмов про замирення в Кореї, кремлівська пропаганда використовує на те, щоб далі знеславляти Америку і приписувати їй вину за війну в Кореї. Останні цілком несподівані наступи комуністичних військ в Кореї, це — як голосить ця пропаганда — „перемоги геройської армії" над „здеморалізованим противником".

З другого боку на Світовій Раді Миру, аранжованій Москвою, що то зійшлася в Будапешті, представник червоного Китаю, віцепрем'єр Куо, накидається мокрим рядном на д-ра Сингмена Рі, президента Південної Корейської Республіки, називаючи його „саботажником" корейського перемир'я. Що більше: він твердить, що Рі саботує в порозумінні з президентом Айзенгавером та американським урядом! Знов останню подорож секретаря стейту, Джана Фостера Доллеса, до країн Середущого Сходу і південної Азії ,вважає Куо нічим іншим ,а тільки підготовкою до нової війни, в якій азіяти мали б боротись проти азіятів.

Як знаємо, сам Рі гамує вже протестуючих корейців та взиває корейських кореспондентів, щоб не доливали оливи до огню і не поширювали неправдивих коментарів про його відношення до справи миру в Кореї. Він виразно підкреслив своє приязне відношення до Америки та альянтів, з якими він бажає бути надалі в згоді. З цього ясно виходить, що не зважаючи на корейські протести та демонстрації, звернені проти перемир'я, яке визнає тимчасовий поділ Кореї, Рі не піде проти Америки та постанов Об'єднаних Націй.

Іншими словами Рі перемир'я „саботувати" не буде, хоч не вірить, щоб з нього вийшло щось путнього не тільки для Кореї, але для миру в Азії, а то й в світі. Сама посилена комуністична офензива в Кореї, поведена в моменті, коли мають підписувати перемир'я, є найкращим доказом, що Рі має слушність, коли не вірить в доцільність такого перемир'я, яке не вимагає усунення з Кореї соток тисяч червоних китайських військ, які цілком певно використають перемир'я на підготовку до нового наступу та загарбання цілої Кореї.

Треба дійсно подивляти 78-літнього корейського президента за політичний розум та те, що в ньому ще так багато вогню, не зважаючи на довгі роки в тюрмі та десятки років скитальчого життя. Дехто з американських кореспондентів хоче представляти його як демаґоґа, „воюючого націоналіста", невідповідального провідника нації, малощо не божевільну людину. Тим часом це така людина, що буквально ціле своє життя присвятила справі визволення своєї країни. Це Рі впливав ще на президента Теодора Рузвелта, щоб не віддавати Кореї Японії, а визнати її незалежною державою, але Портсмутський договір таки рішив інакше. Його книжка „Дух незалежности", яку він написав в тюрмі, може бути і сьогодні підйомом для кожної людини, що змагає до визволення своєї нації. Самостійницького духа Рі не зломили 7 років тюрми, ні 41 років скитальщини. Не диво, що вся комуністична пропаґанда дише такою ненавистю до нього та називає його „зрадником", що „запродався" Америці, чи тим, що „в порозумінні з Айзенгавером" саботує перемир'я. Тільки знаючи добре історію цілого життя Рі можна зрозуміти його теперішню поведінку яка, хоч завдала і ще завдаватиме чимало клопоту американському урядові, але обороняє ідеали свободи. Проти демократії він не піде. Він тільки хоче бути певним, що Америка Кореї не покине і не залишить її власній судьбі, бо в такому випадку її загарбав би червоний Китай. Для Рі теперішня комуністична офензива в Кореї є тільки змаганням здобути такі терени, звідки можна б пізніше легше повести нову офензиву на підбиття цілої Кореї.

Як політик у міжнародному розумінні, Рі розумів велике значення своєї країни ще в час російсько-японської війни, він ще краще це розуміє сьогодні, коли місце давньої Японії та Росії заняли на Далекому Сході два червоні імперіялізми — московський і китайський.

Звільнювання з федеральної служби

Комісія Цивільної Служби скреслила 80,000 працівників, робітників і службовиків із списків таких осіб, що дістають заробітну платню з федеральних фондів. Комісія твердить, що це тільки початок звільнювання, бо теперішня республіканська адміністрація, підготовляючись перебрати владу від демократичної адміністрації, обіцяла звільнити з праці у федеральних бюрах 240,000 осіб упродовж цього року. Це з причини ощадности. Одначе після дбайливого обчислення виявляється, що тільки половину з цього числа можна буде звільнити. Загалом передбачують, що республіканці зможуть звільнити з урядової праці тільки четвертину осіб з загального числа 2.562,000 федеральних працівників, що їх застали на початку 1953 р. та які дісталися на службу за правління демократів. Комісія Цивільної Служби провірює працездатність кандидатів на різні становища і ґарантує їм постійність праці, не питаючи їх про їхню партійну приналежність. З цього виходить, що не багато республіканців дістане „джаби", яких надіялись при зміні адміністрації.

Постійність праці утривалено головно за адміністрації Френклина Д. Рузвелта й Гері С. Трумана. Це велетенський поступ в розвитку американської партійної системи. Для зрозуміння розмірно недавнього минулого варт пригадати, що негайно після інавґурації в 1861 році першого республіканського президента Авраама Линколна, сотні кандидатів кинулися до Білого Дому, щоб дістати працю, хоч би тільки з платнею десять долярів тижнево. Ледве Линколн з'явився в Білому Домі ,а вже застав там переповнені залі й коридори, а навіть і своє приватне мешкання, різнородними людьми, що хотіли дістатись до федеральної служби. Історики згадують ще й таких прохачів: жебраки прийшли просити жертви на заплачення обіду; один бідний чоловік зголосився *по Линколнові штани*, бо нововибраний президент носив ще далі старі штани, хоч вони були закороткі для його довгих ніг; два прихильники Линколна зголосилися по становище поштаря в тій самій місцевості й принесли з собою цілі паки рекомендацій. Линколн не тратячи свого гумору, побачивши ці стоси паперів, казав принести вагу і, зваживши їх, дав посаду тому, що його рекомендації важили більше... З життя інших президентів відомо, що Захарій Тейлор вмер з перевтоми при розгляданні таких прохань — майже рік після перебрання влади, а Гаррісона застрілив один прохач за відмову посади по чотирьох тижнях його урядування.

Очевидно, що в теперішніх часах особисті зголошування всіх кандидатів за становищами чи бюровою працею до президента неможливі, бо в З'єдинених Державах під теперішню пору існує 116,743 окремих ділянок зорганізованої урядової праці, почавши від виховання дітей і забезпеки домів від вогню, а кінчаючи на забезпеці від нападу злочинців. Кількість тих з'єднань меншає. Як виявляє урядова статистика в 1952 р. було таких урядових з'єднань на 38,373 менше ніж в 1942 році. Для прикладу варт згадати, що стейт Ровд Айленд мав їх тільки 89, стейт Ню Йорк 5,483 ,а пересічна кількість таких станиць праці по стейтах виносила 2.432.

Ці цифри виявляють, що звільнювання з федеральної праці дотеперешніх наймanців не таке жахливе, як можна було б думати по прочитанні вістки про евентуальне вільнення з федеральної праці 240,000 осіб. Найперше тому, що відсунення від праці ще не кидає людини на ласку долі. Мало коли викидають працівників без попередження. Коли прийде повідомлення про необхідність редукції в якійсь установі, то це водночас осторога, що час подумати про підшукання роботи в новій ділянці. Коли ж і приходить саме звільнення людини з праці, то воно не вистагляє її на нужду, ,бо в урядових установах заведена система суспільного забезпечення, навіть подекуди краще ніж у приватних підприємствах.

В країні, в якій панує свобідна ініціятива і вибір праці, урядові установи не становлять головного джерела праці. Урядові „джаби" до деякої міри становили конкуренцію приватним підприємствам, і тільки у виїмкових випадках урядові установи мають монополію праці. Зрештою суспільне забезпечення, забезпечення на старість і забезпечення самої праці майже такі самі — якщо не кращі — як в урядових установах.

Д-р Дмитро Бучинський (Мадрід)

Безприкладне братолюбіє

Кожного чужинця, що відвідує еспанську столицю неприємно вражає велике число сліпців, що постукують залізцями своїх палиць до бруків та на рогах вулиць викрикають „Пара гой" — на сьогодні! Цим вигуком звертають вони увагу прохожих та заохочують купувати льоси своєї льотерії. Льоси ці дуже дешеві — цілий льос коштує тільки одну песету, що практично має вартість двох американських папіросів. Льосування цієї льотерії відбувається кожного вечора.

Сліпці ці тішаться великою любов'ю й пошаною в еспанського загалу. Хіба необзнайомлений чужинець, що не звертає уваги на стукання палиці, може зударитись на вулиці зо сліпим. Коли хтонебудь з них потребує перейти на другу сторону вулиці то в цьому допомагає йому кожний еспанець: елегантна еспанка, без жодного приниження для себе, бере його під рам'я і поважний еспанець подає йому братню руку. Це саме можна побачити на залізничих станціях при автобусових і трамваєвих зупинках, де сліпець користується ніжною опікою кожного. Особливо поліцист, завваживши сліпця, часто здержує вуличний рух і сам допомагає сліпцеві пробратися на другу сторону вулиці.

Часто можна завважити, як розложившись у наймодернішому авті, знервований чужинець трубить нетерпеливо, якби хотів цим привести до порядку поліціянта, що зайнятий сліпцем-жебраком, а він мусить зо своїм автом ждати. Багато чужинців, але бездушних, часом забавляються та дозволяють собі навіть на некультурні жарти в сторону поліциста.

Без услякого сумніву, що в таких випадках видно повчальних два факти: братолюбіє, пошанування нещасної людини, готовість їй допомогти чи, іншими словами, видно ніжні порухи людської душі та серця, а з другої сторони еґоїзм, грубий матеріялізм, зарозумілість, брак виховання і бездушність, що часто переходить уже в царину варварства.

Мадрід, Барсельона, Зараґоса, Аліканте, Севілля, Бадахоз — це міста де зустрічаємось з більшою кількістю сліпців обох полів. Найбільше їх у Мадріді, бо тут їх центр організації, тут їх найбільше шкіл.

ОНЦЕ це Організація Національ Цієґос Еспаньолєс — Народня Організація Еспанських Сліпців, що є єдиною у світі й має чим гордитися як своєю харитативною, так і культурною працею.

Організацію цю покликав до життя дня 13 грудня 1938 року, окремим законом, генерал Франко. Організація взяла на себе великі обов'язки — порядком громадського обов'язку згуртувати всіх сліпців і заопікуватися ними, як дітьми, як братами цілого народу. Сліпороджені, сліпці через різні випадки, воєнні інваліди, копальняні робітники тощо.

Патронат цієї організації творить кожночасний міністер внутрішніх справ як президент, заступник генеральний директор Соціяльного Забезпечення і 5 виборних членів зо самих сліпців. Організація користується повною автономією, а кермує нею виборна управа зо самих сліпців. Вона, коли так можна висловитись, творить свою окрему республіку в еспанському соціяльному житті.

Організація ця обхоплює всіх, без жодного виїмку, сліпців в Еспанії, яких сьогодні є понад 20 тисяч. Річний бюджет її виносить кругло 316 мільйонів песет, що на еспанські економічні відносини дуже поважна сума, а коли зважити, що велику частину цих грошей добровільно складає еспанський нарід, то треба сказати, що це не лиш кольосальна жертвенність, а також безпримірна любов до нещасного брата. Треба підкреслити, що ніхто на них не нарікає, не називає їх тягарем, навпаки, всі вони тішаться найбільшими симпатіями в цілого народу.

Сліпці також не дармоїди: одні продають льоси своєї льотерії, інші працюють у своїх спеціяльних фабриках — в Мадріді фабрика чоколяди й цукерок та фабрика щіток, в Барсельоні фабрика препаратів до чищення й прання.

Понад дві тисячі молодих і обдарованих вчаться у своїх школах. В Мадріді — в професійній школі понад 500 учнів, в інших школах вчаться діти в шкільному віці 1000, в позашкільному віці 200. В школі в Аліканте вчиться 100 дітей, в Севіллі 250 молодих хлопців і дівчат ,в Бадахоз у передшкіллі є 25 дітей. Під професійними школами треба тут розуміти різнородні реміснячі школи.

За програмами різнородних середніх шкіл студіює 73 сліпці, учительський фах (для своїх шкіл) вивчають 27, студіюють музику 13, філософію 5, право 3, мови 3, педагогіку 2, журналістику 1, медицину 1.

Закінчили освіту середню й високу: учителів спеціялістів 26, іншу середню освіту 18, високу торговельну школу закінчило 15, високу музичну школу (піяністи) 4, філософію 3, звання професорів високої торговельної школи здобули 2 сліпці.

У всіх школах, фабриках, будинках ,де вони живуть, увесь персонал (за виїмком кількох конче потрібних осіб зо здоровим зором) все сліпці ,включно до касирів, що виплачують і приймають вплати без жодної сторонньої допомоги і без жодних помилок. У своїх домах вони так свобідно поводяться, що стороння людина ніяк зразу не може зорієнтуватись, що знаходиться між сліпцями.

Мають вони свій театр, музично-вокальні та танцювальні гуртки. Дуже часто улаштовують концерти чи театральні вистави по різних містах Еспанії. На сцені поводяться, як нормальні люди, що глядач не здає собі справи, що артисти сліпі. У довгих подорожах ,щоб не користати з допомог припадкових людей, кожних 5 сліпців мають одного вожатого.

Вони не лиш між собою женяться, між ними молоді й здорові люди, а бувають випадки, що з ними подружуються також видющі.

В їх бібліотеках знаходиться понад 15 тисяч різнородних книжок включно до клясиків грецьких і римських та різнородної чужомовної літератури. Дехто з них обдарований феноменальною пам'яттю, повторяючи слово в слово прочитане або заслухане. Видають вони для себе два місячники „Рельєф" і „Культура" та „Урядовий Бюлетень ОНЦЕ".

Вони цілком не відчувають *приниження*, нещасливости, упослідження, бо знають, що за ними стоять 30 мільйонів їх братів, що радіють красою Божого світу. Вони відчувають кровну єдність зо своїми братами ,горді зо себе й з них, що не рідко підкреслюють у своїх публічних виступах та пресі, дякуючи Богові ,що дозволив їм народитися сліпцями чи забрав їм зір через випадки, але дозволив їм бути синами й доньками еспанського народу.

Народна Організація Еспанських Сліпців — це дійсно зразок великої гуманности, братньої взаємодопомоги, живий приклад взаємолюбови, зачерпненої з джерел Христової Євангелії. Це таке величне, Богоугодне діло в сьогоднішньому зматеріялізованому світі ,в якому людина людині є вовком, що його без жодних застережень треба покласти, як найсвітліший приклад християнської взаїмолюбови для цілого людства.

В. Приходько

„Благословенні ті, що приносять радість"

Як показує дійсність, на українське суспільство в Америці упадає нова велика повинність.

Це — допомога залишенцям.

Хтось може резонно завважити, що це, властиво, є стара повинність. Між тим, справа мається дещо інакше.

Річ в тім, що ми, „старі Ді-Пі" чи „бувші Ді-Пі" уявляємо собі, по інерції, сучасне життя залишенців у Німеччині таким, як воно було, коли існувало „ІРО" і коли всі ми діставали подостатком хліба, товщів, цукру, а навіть шоколяди.

Тим часом, і офіційні, а головно — приватні відомості з Німеччини й Австрії говорять щось зовсім інше. Передовсім, залишенцями опікуються нині німецькі уряди, ті уряди, що мають сотки тисяч своїх, німецьких збігців. Це — з одного боку, а, з другого: — це уряди тої Німеччини, що сама ще донедавна звикла до найвищих харчових обмежень. Коли ж додати до цього притаманну німцям шорсткість, — то картина буде надто яскрава!

Мусимо собі усвідомити, що наші люди там переживають тяжкі часи.

І друге, що мусимо собі усвідомити, що на нікого, тільки на нас, американських українців, — упадає повинність тих наших залишенців рятувати.

Є їх — 20,000 людей і мусимо так повести допомогу, щоби, в комбінації з німецьким пайком, наші люди вижили.

Що ж для цього треба зробити?

Передовсім, щоби наша допомога перестала бути „добродійністю" в старім розумінню цього слова, коли є вона наслідком сердечної доброти випадкових одиниць, що випадково згадають про своїх знайомих.

Ні, сьогоднішня допомога мусить набрати характеру строго організованої суспільної опіки.

Не тільки ті, що мають добре серце, не тільки ті, що мають в таборах знайомих ,не тільки ті, що читають українські часописи, але всі ми, ціле американсько-українське суспільство, мусимо організовано допомогти.

Хто ж це може зробити?

Тільки організації на місцях! Бо центральні установи можуть лише інформувати суспільство, закликати його через часописи до жертвенности, але реальну роботу можуть перевести лише місцеві, провінціяльні, організації і від них, і лише від них, — залежить успіх чи неуспіх справи.

Але треба собі усвідомити одне: акція повинна мати масовий характер.

Мусимо раз вийти з нашого, що так скажемо, „елітарного „ґетта", коли до справи у кожнім випадку притягаємо тільки „наших відомих", „свідомих", ,нашу верхівку" і лише від неї і тільки від неї постійно вимагаємо жертвенности і кожночасної підтримки всіх акцій.

Ні, мусимо взяти глибше і піти трохи далі поза „ґетто". Не тільки ми маємо добре серце, але всі українці мають теж добре серце, тільки ж організуймо справу так, щоб не тупцяти постійно на одному місці, а робити якийсь поступ.

Потрібні гроші, харчі, одежа. І всі українці в Америці те мають і все те дадуть.

Але до них треба прийти.

Ось тут, в цім, ключ до успіху діла.

Всяку справу, а даному разі організацію масової суспільної допомоги, мусимо ставити на засадах певної наукової організації праці.

А коли ходить про працю серед суспільства ,серед людських мас, то тут в першу чергу виступає момент психологічний.

І ось ця наша психологія каже: українець — може навіть без виїмків, — є людина добра, жертвенна, у нього розвинене почуття громадськости й особистої гідности — і він від жертви ніколи не відмовиться.

Але прийдіть до нього і візьміть її.

Одначе, в жадному випадку не утруднюйте йому виконання цього акту жертвенности. Утруднення приходить, коли ми вимагаємо від нього, від українця, щоби він, особисто щось пакував, ніс на пошту чи до якогось пункту, заповнював якісь блянкети.

А між тим, наші організації переважно цього вимагають і замість улегшення суспільної жертвенности, утруднюють її.

Нині перед нами — масовий збір для залишенців, — дітей, хворих, калік, що його організує „Самопоміч".

Організуймо ж цей збір так, щоби він справді дав імпозантні наслідки. Організуймо об'їзд автами всіх місцевих українців і зразу, тут же, зберім з дому усе що люди можуть дати. Не примушуймо їх пакувати ,кудись нести, писати адреси. Візьмім за це від них зайвого доляра й два на маніпуляційні видатки. Радо дадуть, бо ви заощаджуєте їм день праці і турбот.

Далі ,треба поставити цілу справу, по можности на ґрунт діловий, а не доброчинно-сентиментально-аматорський.

І ще одно: центральні установи мусять зредукувати чисто бюрократично-канцелярський спосіб ведення справи: листи, обіжники, навчання. З місцями треба налагодити ,реальний контакт: мають бути роз'їздні організатори. Вони, власне, можуть зробити величезну працю: принести на місця ініціятиву, живе слово, заохоту, досвід, поміч. Вони десятикротно себе виправдають.

І коли ми, власне, так зорганізуємо працю, то будемо мати справжнє задоволення, а також наочно переконаємось: що то є раціональна організація праці.

†Д-р Степан Баран

З МОЇХ СПОГАДІВ ПРО ІВАНА ФРАНКА

(5)

Дружина Франка принесла чай і наша розмова продовжувалася далі. На запит, що мене цікавить, сказав я, що інтересують мене історія, суспільна економія, соціологія і політичні рухи та взагалі суспільно політичні явища в житті людської спільноти. Франко подав кілька своїх зауваг і коротких запитів і на цьому закінчилася наша півторигодинна розмова. При тій і при наступних розмовах були ми самі. Дружина Франка, подавши чай і привітавшись зі мною ,розмовляла зі мною дуже коротко і виходила з кімнати. Діти, а було їх четверо, Андрій, Тарас, Петро і Анна, до кімнати не заглядали. У погідну літню пору два старші хлопці гімназисти сиділи в садку на лавці під деревом і вчилися або читали, двоє молодших, звичайно, бавилися.

У хаті Франка був я пізніше ще кільканадцять разів до 1906 р. і то лише тоді, коли Франко при нагоді мене запросив до себе. Студентське товариство Академічна Громада по сецесії українських студентів з львівського університету в грудні 1901 р. заперестало видавати свій журнам-місячник „Молода Україна". Восени 1902 р. сецесіоністи повернулися назад до Львівського університету і по довшій перерві за якийсь час відновили видавництво згаданого місячника. Я увійшов до редакційної колегії, якої особовий склад часто змінявся — річ нормальна в студентських організаціях з плинним складом членства. Франко цікавився появою і змістом цього журналу і у пізніших розмовах зі мною в його хаті порушував тематику деяких статтей, друкованих у „Молодій Україні".

Літературно-мистецької тематики у моїх розмовах з Франком не порушувано, я у цій ділянці мало визнавався. Предметом наших розмов були справи з національно-політичного і суспільного життя і, очевидно, з життя нашого студентства.

На цей час припадав і початок систематичної польсько-української боротьби в Галичині, що знаходила свій відголос і у мурах львівського університету. На польській політичній арені в Галичині з'явилася нова польська політична партія — народова-демократична, популярно звана всепольською, — що скоро стала панівною серед польської інтеліґенції у східній Галичині, а передовсім серед професури і студентства Львівського університету. Ця партія ставилася вороже до українців, зате прихильно до москвофільського руху в Галичині ,бо й сама вона політично була москвофільською. У міру зросту наших національних сил, зростала і польсько-українська боротьба, у якій українці йшли з часом і до зорганізованого наступу, чого давніше не було. Одним з головних запальних вогнищ була справа основання у Львові окремого державного університету з українською мовою навчання. І про це доводилося мені говорити з Франком. Він радий був, що українці нарешті зуміли зорганізувати цю боротьбу і ведуть її пляново і систематично. Звертав він увагу і на польський шовінізм, якого і сам упав жертвою, але не радив нашій молоді наслідувати це. Часом сходила розмова і на жидівську проблему ,що в Галичині мала більше економічно-соціяльну закраску в українсько-жидівських взаєминах. На думку Франка наше економічно-соціяльна емансипація вдарить під господарським оглядом і по жидах. Це не є антисемітизм, перед яким Франко виразно остерігав. Зате Франко радів з нового національно-жидівського-сіоністичного руху, якому бажав він успіхів.

Мої особисті взаємини з Франком перервалися в 1906 році. Я закінчив університет, посклaдав правничі державні іспити і перейшов як кандидат адвокатури на адвокатську практику, яку частинно відбував поза Львовом. У міжчасі відбув я в Крайовому Суді однорічну судову практику і 1909 р. промовався на доктора прав. Опісля виїхав я на дальші студії на філософічному факультеті в університетах у Берліні і Відні і до Львова повернувся я з Відня на постійне щойно весною 1913 р. Тут незабаром зайняв я становище секретаря Народнього Комітету — екзекутиви Української Національно - Демократичної Партії, — а опісля, ще перед першою світовою війною, отворив власну адвокатську канцелярію у Львові.

По повороті до Львова 1913 року стрінувся я знову з Франком. Але це вже не був колишній велетень духа, але лише руїна і тінь напів живої людини.

25 і 26 грудня 1913 р. відбувся у Львові останній краєвий з'їзд Укр. Нац.-Дем. Партії під проводом д-ра Костя Левицького, як голови Народнього Комітету, — екзекутиви цієї партії. Як секретар Народнього Комітету я зайнявся організацією цього з'їзду і вислав повідомлення про з'їзд теж і Франкові. У з'їзді взяло участь около 400 учасників з усіх частин краю, між ними багато селян та усі посли до австрійського парляменту з галицького сойму, члени партії, члени Ширшого Народнього Комітету і його екзекутиви. Першого дня з'їзду явився і Франко і йому дано місце у першому ряді крісел .Він прислухувався до дискусій і попросив о слово. Д-р Кость Левицький дав йому слово перед чергою дальших зголошених вже промовців. Франка привітали оваційно вже при його появі на залі, вітали і його коротеньку промову на з'їзді. Говорив він зі свого місця тихим зломаним голосом і його промову змогли чути тільки найближчі до нього сусіди. Я сам, що сидів тоді за президіяльним столом на сцені, цієї тихенької промови не міг дочути і д-р Кость Левицький теж ні. Франко скінчив свою промову, яку покрила буря оплесків і вийшов зі залі. Це була остання публічна промова Франка.

V.

По повороті до Львова 1913 року стрічався я з Франком у редакції „Діла", куди він заходив, або на вулиці і тоді з ним дещо говорив. Франко захворів тяжко коло 1907 р. і ця недуга заломила його фізично і духово. Жив він з емеритури, яку платило йому Наукове Товариство Шевченка. Перед першою світовою війною Франко побував — з власного почину — у кількох більших містах східної Галичини і в Чернівцях на Буковині, відчитуючи свою поему Мойсей. Стан його здоров'я не дозволяв на такі публічні виступи і вони не змогли зробити враження, якого колись можна було сподіватися від автора „Мойсея".

Франко заломався психічно і Повітовий Суд. Секція І. у Львові, визначив йому куратора в особі його приятеля і товариша з дрогобицької гімназії — Карла Бандрівського, фінансового радника Інспекторату податків у Львові. Бандрівський був судовим куратором і дружини Франка Ольги та опікуном його неповнолітніх дітей. Найстарший син Андрій, молодий учитель клясичної філології в гімназії, якого Франко дуже любив, помер ще перед першою світовою війною. Університет — відділ клясичної філології — у Львові, закінчив і другий син Тарас, а наймолодший син Петро був студентом львівської політехніки; дочка Анна здала матуру в українській учительській семинарії Рідної Школи у Львові.

ВІСТІ З УКРАЇНИ

(За совєтською пресою)

ВИРУБУЮТЬ КАРПАТСЬКІ ЛІСИ

Кожний окупант західних українських земель в першу чергу старається вирубувати карпатські ліси. Так робила Австрія й Польща, так робив Гітлер, коли на короткий час вдалось йому було захопити Галичину. Те саме роблять тепер і московські комуністи. „Радянська Україна" з 24 травня приносить таку новинку. „Занурюючись час від часу в холодні хвилі, звиваючись на поворотах, бистрою гірською річкою „Черемошем ішов надзвичайно великий пліт. Довжина його — 250 метрів. В ньому 860 кубометрів лісу. Такого великого плота на Черемоші ніхто не бачив за всю його історію. Скоряючись волі досвідченех і смілнвих керманичів на чолі з Василем Минайлюком, пліт вчасно був доставлений з Жабйого до Кут, а далі до Чернівців його повела бригада плотарів Миколи Чорногуза". Далі часопис пише, що Мінайлюк за квітень і половину травня „сплавив тисячі кубометрів лісу для новобудов рідної Вітчизни". Цікаво, чи з таким самим швидким темпом вирубують ліси й „рідної" Московщини?

„ВЕЛИКА РОСІЯ! ХТО МОЖЕ ЗРІВНЯТИСЯ З ТОБОЮ?"

Орест Мельцев написав довгу статтю про Росію, в якій яскраво показується російський комуністичний шовінізм. Ось кілька уривків із неї. „Велика Росія! Хто може зрівнятися з тобою в геройстві і працьовитості, щедрості і самопожертвуванні, терпеливості і непохитності! З імли століть лунає слава про тебе по свій землі". Автор пише, що Росія завжди обороняла Европу, Італію і Францію, перед ордами Чінгісхана і Мамая. „Ти Росіє врятувала Европу, врятувала цивілізацію, не дала варварам відкинути людство на сотні років назад". Отже Росія „обороняла" Европу вже тоді, коли ще її навіть не було. А що це таке ота „щедрість і пожертвування", про яку згадує автор. Це те, що Росія після другої війни захопила половину Німеччини, Польщу, Чехію, Румунію, Болгарію, Литву, Лотву і Естонію, а після першої світової війни Україну, Білорусь, Грузію та інші держави, що не хотіли користати з цієї московської „щедрости". Автор признає, що найкраще обороняв совєтську тюрму народів „російський народ". „І основний тягар, основна відповідальність в цій грандіозній сутичці (в останній війні) — припала на долю російського народу". Далі автор закінчує свою статтю підкресленням, що Росія, а не Совєтський Союз, „є мозком нового, соціялістичного світу", і „всі народи, всі республіки нашої Батьківщини з любов'ю і гордістю називають її першою серед рівних". Називають, бо мусять називати. Але автор признається до того, що совєтської тюрми народів найкраще обороняють самі росіяни, а другі народи мусять ще й хвалити Москву за те, що вона над ними панує.

ВСТУПАЙТЕ В ЧЛЕНИ У. Н. СОЮЗУ!

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

Шікаґо, Ілл.

Перед Великою Маніфестацією.

В неділю, 21. червня 1953 р. відбудеться в Шікаґо, Ілл., велика всенародня Українська Маніфестація для вшанування пам'яти жерт штучного голоду в Україні, що його тому 20 років зорганізувала була большевицька Москва.

Для підготовки Маніфестації створено Громадський Комітет під протекторатом Українського Конґресового Комітету Америки. В склад цього Комітету входять усі національні українсько-американські організації й установи, що існують на терені Шікаґо й околиці. Головою цього Комітету вибрано адв. Романа Смука, містоголовами: п. п. В. Ростуна, П. Матійціва і С. Куропася, секретарями адв. В. Дідика і д-ра В. Рижевського, касієром: В. Бережана.

Громадський Комітет вибрав з-поміж себе Діловий Комітет, Президію та Комісії: організаційну, порядкову, технично - мистецьку, фінансову і пропаґандивно-резолюційну. Підготовка маніфестацзії триває вже кілька тижнів та входить у свою кінцеву стадію. На покриття вступних коштів Маніфестації значна частина організацій склала вже свої внески. Решту коштів має покрити збірка добровільних датків при вступі та прихід із розпродажі металевих відзнак, вибитих з приводу цієї маніфестації.

Плян самої Маніфестації в основному такий: В полудне, в неділю 21 ц. м. будуть відслужені по церквах у Шікаґо заупокійні Панахиди за спокій душ, померлих від штучного голоду в Україні. О першій годині п. п. збірка на подвір'ї школи Шопена, при вул. Райс Кембіл, де уформується похід. Українсько-американські організації Шікаґа й околиці, старших і молоді, шкільна молодь та решта американсько-українського громадянства візьмуть у ньому участь.

Звідси організованим походом, з прапорами, з відповідними транспарентами та музикою вулицями до великої „Арморі Гол", на розі вулиць Норт та Н. Кедзі Евню, біля Гомболдт Парку. Там відбудеться велике Всенародне Віче. Тут, після відкриття віча адв. Р. Смуком, промовлятимуть конґресмен Керстен та правдоподібно інші визначні представники американського політичного світу. Після них доповідь українською мовою виголосить письменник Ю. Степовий.

Після ухвалення відповідних резолюцій та відспівання національних гимнів, американського напочатку й українського накінці Маніфестації, віче закінчиться.

Для успішного проведення Маніфестації об'єдналися всі наші організації і громадяни: давно осілі в Америці та їхні, тут народжені діти і новоприбулі, без огляду на те, хто коли поселився в ЗДА, без огляду на те, хто з яких земель України походить та без огляду на церковно-релігійну і політичну приналежність.

Тому годі навіть подумати, щоби хтось із наших людей, без якихсь слушних причин і перешкод, відмовився від участи в поході і вічу, під час цієї сумної і величавої Маніфестації.

Тіні мільйонів заморених голодом наших земляків, вся поневолена, червоною Москвою, але неупокорена Україна, наше християнське і національне сумління кличуть нас:

Всі, як один візьмім участь в цій Маніфестації!

М. П.

Дітройт, Міш.

Віче, що не відбулося.

Дня 14-го червня ц. р. задумав п. Доленко, лідер СЗСУ-СП, влаштувати публічне віче в Дітройті у залі при Карпентер ч. 2965. Зійшлася українська громада побачити те віче.

На сцену вийшов якийсь молодий чоловік і покликав президію віча. Тоді один з приявної публіки звернув увагу, що в Америці демократія: президії не іменують, а вибірають її. Він запропонував Президію з Василем Довганем у проводі. Але молодий чоловік не хотів згодитися на демократичну поведінку, а тільки згадав пок. сл. п. д-ра Степана Барана, б. голову В. О. УНРади — і ось на сцену вийшов самий п. Доленко.

Та тільки він почне говорити, а тут на залі такий гук, такий свист, такий крик. Щось говорив п. Доленко, і руками часами помахував, та його слів ніхто не чув.

По добрій пів-годині забрав слово Василь Довгань, голова Федерації Ам. Українців ст. Мішіґен, і заявив, що власник залі — Українсько-Ам. Осередок — буде змушений відібрати залю з-під віча, бо такого віча тут ще не було: воно присоромить сором!

Доленко дальше говорив, а публіка дальше свистала! Аж нарешті хтось з публіки встав і піддав під голосування, хто є за Президією з Довганем! Виявилося, що подавляюча більшість.

Щойно тоді спущено занавісу на сцені, а перед занавісу виступив ред. Павло Маляр, який відчитав відповідні резолюції з осудом „доленківщини"!

Віче прийняло ці резолюції оплесками.

На закінчення відспівано „Не пора"!

Є. Я.

Ставайте членами Українського Народного Союзу, а тим самим і співвласниками чотирнадцяти-мільйонового Союзового майна!

Бріт Шолом закликає припинити антисемітизм у Совєтах

Монтісело, Н. Й. — Тут тепер відбувається річна конвенція жидівської братської організації Бріт Шолом, в якій беруть участь коло 1,000 делеґатів із 22 стейтів. Ця конвенція ухвалила резолюцію, в якій закликається Об'єднані Нації та всі демократичні держави до боротьби проти антисемітизму в Совєтах. Резолюція гостро виступає проти Совєтів за те, що вони винищують жидів фізично й економічно та переслідують їх за їхню расову приналежність.

ВИЯСНЕННЯ

В українськім щоденнику „Свобода", четвер, 11 червня. 1953, ч. 127 на 3-тій стороні поміщено **„Звернення Самопомочі в справі збірки із приводу Зелених Свят на допомогу для хворих, калік, вдів та сиріт в Европі"**. В тій відозві є проголошене, що „гроші, що будуть зібрані перед українськими католицькими церквами, перешле Головна Управа „Самопомочі" через Український Католицький Допомоговий Комітет у Стемфорді".

Справа збірок під українськими католицькими церквами і на церковному терені була ясно обговорена кілька літ тому з Українським Конґресовим Комітетом. Отже тоді УКК приняв до відома, що на церковному терені тільки Український Католицький Комітет зі Стемфорду є уповажнений переводити збірки, а не хто інший. Про це знає УКК, ЗУДАК і Головна Управа „Самопомочі".

Український Католицький Комітет в Стемфорді, який багато добра зробив для українських залишенців не тільки в Европі, але в інших краях, сподіється, що інші українські організації не будуть перешкоджати в тім благороднім ділі, яке дальше продовжує Український Католицький Комітет завдяки збіркам на церковному терені та добровільним жертвам, присланим від місцевих народніх і церковних організацій, включаючи місцеві Відділи Українського Народного Союзу, Провидіння і „Самопомочі".

Український Католицький Комітет в Стемфорді.

ВЕЧІР КОНЦЕРТІВ У ВИКОНАННІ УЧНІВ У. М. І.

Дирекція Українського Музичного Інституту в Ню Йорку, вже вдруге, за короткий час продемонструвала перед українським загалом свої досягнення, влаштувавши вечір концертів учнів Інституту в залі Л. М. Клюбу дня 30-го травня ц. р. Ці досягнення, під кутом зору технічного зросту молодих виконавців та їх грунтовного вишколу — набирають на цей раз особливого значення.

Ознайомившись з програмою, яка складалася з трьох дуже складних творів світової музичної літератури — (фортепіянові концерти: Бетговена, Чайковського та скрипковий: Мендельзона), я ішов на цей вечір трохи занепокоєний.

Поперше — у мене не було впевнености в тому: — чи впораються юні виконавці з такими складними творами, які я багато разів вже чув, і які, порівняно, рідко проходили без хиб, навіть коли їх виконували досвідчені та зрілі фахівці.

Подруге — якщо виконавці не виправдали б себе на цій височині виконавчого мистецтва — то мені було б дуже прикро робити якунебудь знижку на „неповновартність".

Та, Богу дякувати, цього не трапилося.

Перед численною авдиторією Літ. Мист. Клюбу пройшла трійка талановитих учнів, яка по своїм обдаруванням та відповідному вишколі була ні скільки не гірша від талановитих учнів (цього рівня) інших національностей.

Всі вони показали і себе, і своїх професорів — якнайкраще. Мене зараз не цікавить питання про вибір концертів для тієї чи іншої індивідуальности учня — це справа професорів. Та, до речі, це питання не має жадного значення, бо на кожному творові, побудованому у складній формі, та на різноманітних технічних засобах — саме вчаться майбутні виконавці. Коли вони, учні, по закінченні Інституту, підуть самостійним шляхом — вони будуть мати багато нагод щодо зрозуміння свого виконавчого профілю.

Отже першим виконавцем на цьому вечорі була, за програмою, учениця кляси проф. Р. Савицького — Р. Огродник, яка виконувала третій с-моль-ний концерт Бетговена. Вона досить добре опанувала велику та складну форму цього твору. Її виконання було сповнене розуміння стильових особливостей прямолінійної, трохи суворої, Бетговенської творчости. Правда, хвилювання (в першій частині) іноді заважало їй бути чіткішою, (як цього вимагала фактура виконуваної музики), що незапобіжно викликало, до деякої міри, зловживання правим педалем. Аж з середини свого виступу вона була вже „зібрана" і досить добре чітко та темпераментно виконала другу та третю частини концерту. Вагалі її виступ, як у відношенні виконання, так і вміння триматися на естраді, зробив дуже добре враження.

Слідуючим, за програмою, виступав скрипак Б. Свінтух (кляса проф. В. Цісика) з виконанням концерту Мендельзона. Зразу ж мусимо усвідомити собі, що концерт Мендельзона серед скрипкової літератури (з кінця 19 сторіччя) посідає особливе місце. Я не знаю, який інший скрипковий концерт мав (та і зараз ще має) таку величезну популярність! Надзвичайної краси, цей концерт, поступово з часом перетворився на суто-педагогічний твір музичних шкіл, яким, на жаль, лише вимірюється ступень технічного рівня учня. Це, правда, зовсім не дивно, бо концерт цей має ще й дуже „скрипкову" фактуру.

Б. Свінтух показав в ньому певну культуру скрипкового звуку, чисту інтонацію, місцями, (від хвилювання, трошки не певну) дуже добру „смичкову руку", доволі приємний та соковитий тон. Виконував він цей твір трохи напружено, що часом заважало йому тримати поміж руками певну рівновагу (III. частина), проте мушу сказати, що гра Б. Свинтуха мені, всеж таки, подобалась, і я думаю, що він має у всіх відношеннях більше — ніж показав на відчитовому вечорі.

На закінчення вечора виступила друга учениця проф. Савицького — Л. Крилова, з виконанням славнозвісного в Г-моль-ного концерту Чайковського. Цей геніяльний твір побудовано до того ж різноманітними технічними засобами, завдяки цьому користується серед піяністів усіх країн світу великою популярністю. Не всім піяністам під силу цей ґрандіозний твір. Коли ж вийшла на естраду тоненька, мініятюрна дівчина і почала виконувати важкі та міцні акорди вступу до концерту — мені стало ясно, що цей концерт вона виконає. У протилежність своїм попередникам, вона майже не хвилювалося (у всякому разі не виявляла свого хвилювання), і була з самого початку „зібрана". Виконувала вона цей твір дуже добре у всіх відношеннях. Я тільки вказав би на недостатню інтенсивність в III. частині. Почим, інтерпретація її (в цілому творі) — переконлива. Оркестрові партії концертів (як Бетговена так і Чайковського) проникливо та майстерно виконував на другому фортепіяні (який, до речі, лишав бажати кращого) керівник цих юних піяністок проф. Р. Савицький. Отже можна поздоровити його з гарними ученицями та дуже добрими наслідками своєї педагогічної праці.

Оркестрову партію концерту Мендельзона, виконуваного Б. Свінтухом, провела на фортепіяні як завжди точно та чуйливо пані Євгенія Чапельська.

Перед початком виступів проф. Савицький, елементарно та стисло познайомив авдиторію з сонатною формою, в якій побудовано ці концерти. Вечорів на подібному рівні в українській Америці ще не було. Закінчуючи, мушу нагадати, що такі значні наслідки, які ми бачили на „Вечорі української музики" та особливо на відчитному „Вечорі концертів", можливі тільки в атмосфері колективности учнів та педагогів, їх взаємовідносини одного з другим, здорового змагання між учнями та запровадження серед них музично-теоретичних дисциплін. Ці передумови лежать в основі кожного, зокрема, музичного закладу. На тлі цього слід побажати Українському Музичному Інститутові всебічного успіху, дальшого розквіту та поширення масштабів його праці.

М. Фоменко.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

ОЛИФАНТ, ПА. — Місячні збори Бр. св. Кирила і Методія, від. 86, відбудуться в неділю, 21. червня, зараз по великій Сл. Божій в шкільній авдиторії.

Проситься членів прийти на збори і забрати свої чеки дивіденди від УНСоюзу. — Секр.

КАРТЕРЕТ, Н. ДЖ. — Тов. Запорозька Січ, від. 342 повідомляє всіх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. червня в год. 2. по полудні в церковній залі на Roosevelt Ave. Проситься всіх членів явитись, буде роздача дивіденд від УНСоюзу. — Гр. Волянський, предс.; Н. Кіра, кас.; І. Маркович, секр.

РОМ, Н. Й. — Бр. св. Михаїла, відд. 121 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 3. по полудні в залі У. Н. Дому. Проситься всіх членів прибути точно, та вирівняти свій довг. Також маємо важні справи до вирішення, як також буде роздача дивіденд. — Д. Іванців, предс.; В. Чуйк, кас.; О. Ґодз, секр.

ВЕСТ ІСТОН, ПА. — Тов. Б. Хмельницького відд. 137 повідомляє членів, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 2. по полудні у церковній залі. Проситься всіх членів прийти. Є важні справи і буде звіт контр. комісії. Пригадуємо членам, що докінчуємо збірку на Союзівку. Хто ще не дав проситься зложити на цих зборах. Ф. Саґатий, предс.; М. Колодруб, кас. С. Колодруб, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 20. червня в парохіяльній залі при 74 Геррис Еве., в год. 7. ввечорі точно. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення та роздача дивіденд. — М. Чагарин, предс.; І. Кокольський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Т-во „Любов", від. 370, повідомляє своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. червня, зараз по великій співаній Сл. Божій, в церковній залі при 123 Парк Ст. При плаченню місячних вкладок буде роздача дивіденд. Лишається 37 місць в автобусі на прогульку до „Союзівки" дня 5-го липня 1953. Білет босом в обидві сторони коштує $4.50 від особи. З нашого міста повинні ми тих 37 місць заповнити і разом взяти участь у св. відкритті „Союзівки". Членів і члениць, які хотіли б їхати, проситься зголоситися на зборах або перед зборами до уряду, бо мусимо знати наперед, чи замовити, чи відмовити боса. Довгуючих членів проситься вирівнювати свої залеглости. — П. Воляник, предс.; В. Колисняк, кас.; В. Гіна, секр.

БОСТОН, МАСС. — Піврічні збори Т-ва ім. Е. Коновальця, від. 238, відбудуться 21. червня зараз по Сл. Божій в залі Укр. Прав. Церкви, 136 Arlington St. Проситься членів прийти та привести нових кандидатів, щоб вписати їх в члени. Буде роздача дивіденд, справа поїздки на Союзівку. Гол. радний Никола Давискиба здасть звідомлення з річного засідання У. Н. Союзу. — П. Мороз, предс.; П. Попович, кас.; Е. Сілінський, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні збори Тов. ім. Т. Шевченка, від. 291, відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 3. по пол., в У. Н. Домі при W. 14 вул. Проситься всіх членів прибути на означений час, бо крім важних справ, проситься прийти і вибрати свої чеки-дивіденди. — І. Вільшанецький, рек. секр.

СТЕМФОРД, КОНН. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 350 повідомляє, що піврічні збори відбудуться в неділю, 21. червня, в залі Укр. Клюбу, 33 Beckley Ave., о год. 2 по полудні. Буде поданий звіт уряду й контролі. Довгуючі члени повинні вирівняти вкладки, бо в противнім разі будуть суспендовані. Під час зборів буде роздача дивіденд. Крім того буде вирішена справа 40-літнього ювілею нашого відділу. — В. Карий, предс.; В. Влащук, кас.; В. Палідвор, секр.

ЕЛМАЙРА, Н. Й. — Тов. ім. І. Франка, від. 271 повідомляє своїх членів, що збори відбудуться в неділю, 21. червня, о год. 2. по полудні, в укр. залі на Лакаванна Евеню. Проситься членів прибути бо є багато справ до полагодження як також роздача дивіденд. — Г. Левуш, предс.; П. Німець, кас.; І. Чопко, секр.

ВІЛКС-БЕРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. о. Николая, відд. 99 відбудуться в неділю, 21. червня, зараз по Сл. Божій, в парафіяльній залі. Проситься довгуючих членів прийти та вирівняти свої залеглости, щоби не наражуватись на суспенду. — Уряд.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, відд. 288 повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. червня зараз по Сл. Божій в укр. залі, о год. 2. по полудні. Хто хоче їхати на відкриття Союзівки 4-го липня, просимо зголоситись на зборах або до уряду. — Д. Мушастий.

CHICAGO, ILL. — Monthly meeting of Birth of Holy Virgin Society Branch 259, will be held Sunday, June 21, 1953 at Church Hall, 4952 So. Paulina St., at 2:00 P.M. — P. Trusiak Rec Sec.

СМЕРТНА ПОДЯКА

В нашому тяжкому горю, що навістило нас несподівано зі смертю [illegible] Дорогого Мужа й Батька

бл. п. ЮРІЯ МАДАЯ,

почуваюся до обов'язку зложити щирі подяки всім Своякам, та Його десяткам Друзів, за їх вислови співчуття, якими старались облегшити наше терпіння й смуток. За вінці та квіти, серед котрих Покійний лежав.

Щира подяка Отцям Василіянам за відправи похоронних обрядів, як також Отцям Францисканам за похоронні молитви.

Щира подяка Панові С. Левко за Його велику поміч у влаштуванні похорону.

Сердешна подяка для Укр. Запомогового Тов. „Дністер", 361 відділ У. Н. Союзу, його Урядові та Членам, що взяли участь в похоронах з прапорами віддаючи останню прислугу Покійному.

Емілія Мадай, дружина;
Галина Олексий і **Маріон О'Браси**, дочки;
Томас, син;
Катерина, сестра і **Петро Мадай**, брат.

ТАРЗАН, ч. 3090. Замкнений.

Лише мала хвилинка, поки він добіг до дверей, — й вони з грюкотом зачинилися. З-за них почувся Тумів хихотливий сміх.

Важкі двері видержали всі Тарзанові зусилля, щоб їх відчинити. Це була внутрішня кімната і не мала вікон. Залишалися двері, якими він увійшов.

При обох замкнених дверах, Таран все ще находився в ролі в'язня хитрого короля Тума.

УКРАЇНЦІ ШІКАҐА И ОКОЛИЦІ! ВСІ ЯК ОДИН ІДЕМО НА

В НЕДІЛЮ, 21-го ЧЕРВНЯ 1953 Р., ГОД. 1-ша ПО ПОЛУДНІ

ВСЕНАРОДНЮ ПРОТИБОЛЬШЕВИЦЬКУ МАНІФЕСТАЦІЮ

пам'яті жертв московського народовбивства-голоду на Україні. — Збірка на подвір'і Шопен Скул, при Райс і Кембел Стріт. — Похід вулицями до Арморі Гол при Норт і Кедзі на Віче.